

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN	
Egy évre ...	180 Lei.
El évre ...	90 Lei.
Egy negyed évre	45 Lei.
Egy hóra ...	15 Lei.

Hirdetések
árazás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 321

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Vállalat

50. v. aradul Regela Ferdinánd I. (József 16h.-ut) 23

TELEFON-SZÁM 154.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Csütörtök, október 20.

A beteg Európa.

A háború halomra döntötte az eddigi gazdasági teóriákat. A hadviselő országok ugyancsak hódoltak Montecucoli híres mondásának, hogy a háborúhoz pénz, pénz és végül ismét pénz kell. Ontották is bőségesen a papirbankót, de sejtette volna-e egyikük is, hogy a háború utáni harmadik esztendőben még mindig olyan csalódások lesznek az egyes országok valutái között, mint amelyeknek tanúi vagyunk? Nem állunk távol az igazságtól, ha azt hisszük, hogy azok, akik a háborút akarták, ezerszer is meggondolták volna elhatározásukat, ha a legkisebb sejtésük is lett volna, hogy minő gazdasági következményekkel fog járni a világháború. Még a semlegesek is nyögnek a közös átok súját, bizonyosságul annak, hogy a népek, bármilyen politikai ellentétek is válasszák el — gazdaságilag megbonthatatlan közösséget alkotnak. A háború megszakította ezt a gazdasági közösséget. A béke megalkotói is érzik az igazságot. Legalább is erre vallanak Lloyd-Georgenak érdekes gazdasági vonatkozású kijelentései. Az angol miniszterelnök szerint a kereskedelmet a valutáris katasztrófa bénítja. Azt kérdezi az angol premier, miképp kalkulálhasson mindaz eladó, mind a vevő, ameddig az európai valuták egyik napról a másikra a tapasztalt óriási árhullámnak vannak alávetve? Lloyd George szerint a jelen viszonyok közötti kereskedelem egyet jelent a viharzó tengeren való billiárdozni akarással.

És mégis mit látunk? Az értéktelenedett valutái Bécs kereskedelme virágozik. Nemcsak a kontinens országaiól érdeklődnek ipari termékei iránt, hanem Amerikából is akadnak vásárlói, mert a jobb valutájú országoknak nagyon is konvenit, hogy a lerongyolódott pénzü Ausztria termékeit megszerezzék. A bécsi példát Lloyd-Georgenak ama kijelentése adta tollunkra, hogy Anglia nem állapíthatja meg a valutahullámnak okait, mert nem ellenőrizheti más országok pénzügyeit. Ugyanaz az eset a külügyi politikában, mondja az angol miniszterelnök, pedig Lloyd George bölcs kijelentése szerint a valutáris viszonyok nem egy ország, hanem az egész világ pénzügyi és külügyi politikájától fügnek. A valuták stabilizálását a szomszédos országok egyetértő munkálkodása teremtheti meg. Az angol miniszterelnök szerint a jelenlegi abnormális helyzet, rendszabályokat igényel. A népek gazdasági közössége és egymásra utaltsága minden ország részéről áldozatokat kívánna, de félő, hogy mindenik mástól fogja várni a kezdeményezést.

Az angol politika mindig számító volt. Az is biztató, hogy az angol miniszterelnök belátta Európa mostani gazdasági helyzetének tarthatatlanságát. Minél inkább fogja saját országának veszedelmét is érezni, annál gyorsabban fogja az orvoslás módjait keresni. Az orvosság, melyet Európa beteg közgazdasága sóvárogva áhit,

nem lehet más, mint az európai államok mesterséges gazdasági elszigeteltségének megszüntetése és egyes országok mindent felémészteni akaró falánkságának megakadályozása. Ennek a belátására kell eljutniuk azoknak, akik ma Európa népeinek sorsát intézik.

Az ingatlanok bérértéke. Hogy történik az adóvallomás?

BUCURESTI. A pénzügyminiszter az új adók alkalmazása tekintetében a következő rendeletet hozta ki: A beépített és be nem épített ingatlanok értékelésére és a bérértékek megállapítására hivatott bizottságok november hó 1-én megkezdik működésüket. Ezen bizottságok működésével egyidejűleg történik ama vallomások hitelesítése is, amelyeket már benyújtottak a bizottság működésének megkezdéséig. A vallomásokat át lehet adni a helyszínen működő bizottság elnökének is és ez esetben a vallomások beiktatása az adóhivatalnál utólagosan történik és arról az adózó az iktató számot az adóhivaltól utólag kapja meg.

Az így átadott vallomásokot a bizottság elnöke az átadás alkalmával hitelesíti a bizottság jelenlétében. Ez alkalommal az adózó kérheti és a kincstár kiküldöttje tartozik a vallomásokot a szóbeli előadásnak megfelelően helyesíteni. Azok az adózók, kik vallomásukat sem a bizottság működésének megkezdéséig, sem pedig a később a helyszínen a bizottság elnökének át nem adják, a vallomásokot december 1-ig még benyújthatják az adóhivatalnál. Ezek az adózók kötelesek lesznek felhívásra vagy élő szóval vagy írásban az érték megállapításához szükséges felvilágosításokat megadni.

bizottság úgy határozott, hogy a tárgyalások folytatására utasítja Schober kancellárt.

Határozat az antant ellen.

BÉCS. Az osztrák külügyi bizottságnak a velencei megállapodásokra vonatkozó határozata szó szerint a következő: Az antant hatalmak a trianoni békeszerződés ratifikálása óta tanúsított magatartása azt bizonyítja, hogy nyilván nem akarják a saint-germaini békeszerződés területi rendelkezéseit végrehajtani, még pedig éppen azokat, amelyek Ausztriára kedvezőek. Ennek következtében a megváltozott helyzetnél fogva a szövetségi kormány felhatalmaztatik, hogy a Velencében megkezdett tárgyalásokat Ausztria érdekeinek és a nyugatmagyarországi lakosság jogainak nyomatékos megóvása mellett folytassa és az alkotmányos jóváhagyás fenntartásával befejezze.

Az aradi illetőség.

Egy belügyminiszteri rendelet régen vajudó kérdést világított meg. Százszámra fekszenek a városi tanács előtt községi kötelekbe való felvétel iránti kérvények, amelyeket a tanács rendelkezések hiányában nem tudott elintézni. Törvény szerint ugyanis csak azok kaphatnak aradi illetőséget, akik legalább négy éve tartózkodnak Aradon. A belügyminiszteri rendelet most a békeszerződés alapján kimondja, hogy illetőséget azaz községi kötelekbe való felvételt kaphat mindenki, aki a román imperium átvétele előtt Aradon tartózkodott. Ezzel a rendelettel számos kérvény kerül döntés alá a városi tanács legközelebbi üléséig.

Az elhunyt bajor exkirály.

SZOMBATHELY. Lajos bajor exkirály állapota tegnapelőtt délután háromnegyed három órakor fordult súlyosabbra. A halál kedden délután négy óra 30 perckor következett be. Az exkirály 76 éves volt. Tizenhárom gyermekéből csak kilenc él. Az elmúlt nyáron a gárda ezred jubiláris ünnepén egész Bajorország lelkesen tüngett mellette és restaurálhatta volna a királyságot, de úgy benne, mint a fiában sokkal nagyobb volt a német érzés, mint a hatalmi vágy. Az öreg exuralkodó derült lélekkel viselte sorsát és bizott abban, hogy a Wittesbach dinasztia visszakapja trónját. Holtteste néhány napig Sárváron lesz, ahol Mikos szombathelyi püspök szenteli be s azután Münchenbe szállítják.

November 11. Antant-katonaság a népszavazásnál. — Az osztrák külügyi bizottság határozata.

BUDAPEST. A soproni népszavazás november 11-én lesz. A Magyarországon, Csehországban és Ausztriában tartózkodó antant-katonaság ez alkalomra Sopronba vonul. Olaszország 200 karabinieit küld oda.

Apponyi a velencei egyezményről.

BUDAPEST. Gróf Apponyi Albert a velencei tárgyalásokról a következőket jelentette ki egy hírlapíró előtt:

— A velencei tárgyalás nagy erkölcsi vívmány abban a kérdésben, amelyet a trianoni békeszerződés egyoldalú diktátummal döntött el. Velünk, mint egyenrangú féllel tárgyaltak és egyeztek meg. Ez az ország nemzetközi helyzetének nagy javulását jelenti. Az eredmény a kormánynak érdeméül tudandó be, azonban nehezen lett volna elérhető, ha nem áll be az európai közhangulatban az a változás, amit már Genfben is tapasztaltam. Ez kezdete ama szellemből való kiábrándulásnak, amely Versaillestól a trianoni szerződésig diktált. Utalok Benes cseh külügyminiszternek a Revue de Geneveben megjelent cikkére, amelyben elismeri, hogy a békeszerződés némely részében hiányos és igaztalan és rámutat arra, hogy az új nemzetközi alkotások és különösen a nemzetek szövet-

sége módját nyújt az igazságtalanságok fokozatos kiküszöbölésére.

Schober is beszámolt.

BÉCS. Az osztrák külügyi bizottság előtt Schober kancellár beszámolt a velencei tárgyalásokról. Nagy nehézségek leküzdésével jött létre az a megállapodás, mondtotta, hogy Nyugatmagyarországból elsősorban a felkelőket kell eltávolítani és biztosítani kell a terület sima átadását. A kompromisszum eredménye részint Ausztriának, részint Magyarországnak kedvező. A legfontosabb vívmány az, hogy a mai lehetetlen állapot megszűnik és a határokon helyre fog állni a normális élet. A népszavazási területen kívül az osztrákoké lesz az ígért nyugatmagyarországi terület hétnyolcadrésze 350 ezer lakossal. A terület részben igen termékeny és lakossága szorgalmas földművelő nép. A kancellár rámutatott a forgalmi könnyítésekre, amelyeket Magyarország ígér Ausztriának. Elmondható, hogy az egész ügy néhány derék osztrák csendőr halálától eltekintve csak epizód, amely elmúlik. Az a fontos, hogy Magyarország, ha létrejött a végleges megállapodás, Ausztriához való gazdasági viszonyát rendezze. Dinghoffer nagy-német képviselő azt javasolta, hogy utasítsák el a velencei egyezményt. A külügy

Kiépítik a Margitszigetét.

(Világfürdő a Duna közepén.)

BUDAPEST. A Margitsziget rendezésére kiírt pályázatra harminc pályamunka érkezett be. Rerrich Béla építőművész, a bíráló bizottság előadója a Margitsziget tervbevett rendezéséről a következőket mondotta:

— Az egész sziget átalakításáról van szó ugy kertművészeti, mint építészeti szempontból. Világfürdővé akarjuk átalakítani a szigetet; új szállókat, színházakat és mozikat, szórakozóhelyeket, sporthelyiségeket és gyógyhelyeket s többek közt mutatványos pálmaházat is akarunk építeni. Villamosvasutat is tervbevettek, a mi ugyan meg fogja zavarni a sziget idillikus csendjét, de hát a tervekben ez is benne van. Kertművészeti szempontból az az intenció vezet a tervezőket, hogy lehetőleg jelenlegi állapotukban maradjanak meg a természeti értékek s ne érje csorba a régi emlékeket. A pályázatra harminc pályamű érkezett be. Kevés ismert nevű művész vett részt a versenyben, a legtöbb munka szerzője alig ismeretes a művészi világban. Ez a körülmény a feladat nagy érdekessége s az aránylag vége nagy pályadíjak mellett alig érthető, hiszen az első díj 50.000 korona, ami a mostani viszonyok mellett is elismerésre méltó áldozatkészséget jelent. A beérkezett nagy anyag tanulmányozását és rendezését előreláthatólag két hét alatt elvégezzem s akkor jelentést tesznek a bíráló bizottságnak. A bizottság csak ezután kezdi meg tulajdonképpeni munkáját, a mely néhány hetet vesz igénybe, úgy, hogy a végleges döntés november közepén lesz.

Nagy malomtűz Budapest.

Egy bolsevista munkás merénylete

BUDAPEST. A Lujza gőzmalom, a magyar főváros egyik legnagyobb malma tegnap leégett. A tűz a raktárban keletkezett, ahol 20 ezer métermázsza gabona és 6 ezer métermázsza őrlött liszt volt felhalmozva. A malom berendezése teljesen elpusztult. A kár körülbelül 250 millió korona. A gépház és a gabonarakár sértetlen maradt. Azt hiszik, hogy a tűz gyújtogatás műve. Valószínűnek tartják, hogy a harmadik napja megismétlődő nagyobb tüzeset közönséghen van a többi tüzekkel és hogy tervszerűen megszervezett merényletsorozatnak egyik része. A Lujza malom égésénél több ember megsebesült, köztük néhány tüzoltó is. A rendőrség 16 gyanúsított munkást állított elő a főkapitányságra.

BUDAPEST. A rendőrség megállapította, hogy a Franklin nevű da gyújtogatója Wagner Károly betűszedő. Kihallgatása során kijelentette, hogy megbíztatta Mereskovszkij orosz népbiztosnak, aki felhívta, hogy Berlinben a központi bizottság magyar osztályánál pénzt és utasításokat vegyen át.

A Szép asszony naplója a törvényszék előtt.

(Mivel védekezik a szerző? — Nyolc tanut idéztek meg.)

Rövid idő múlva szenzációja lesz az aradi törvényszéknek. A vizsgálóbírósa a Szép asszony naplójának szerzője ellen befejezte a nyomozást. Az iratokat áttette az ügyészséghez, amely megtette a vádindítványt, az iratokat visszaküldte a törvényszékhez. Az ügyészség pornografikus írás szerzésével és terjesztésével vádolja Kocsi Jenő hírlapíró, a könyv szerzőjét. A törvényszék már kitűzte tárgyalásra ezt az igen érdekes bűnpert és csak hetek kérdése, hogy mikor kerül sorra. Kocsi Jenő azzal védekezett a vizsgálóbíró előtt, hogy a könyvet nagyrészt

némethől fordította és nem igaz az a vád, hogy abban élő aradi szereplők fordulnak elő. Ha a törvényszék nem fogadja el Kocsi Jenő védekezését, úgy a Szép asszony naplójának ügye igen érdekes komplikációk előtt fog állni, amennyiben az állítólagos szereplők valamennyien a bíróság döntésére való hivatkozással rágalmozási pert indítanak Kocsi ellen. A tárgyalás nagyon izgalmasnak ígérkezik, a mennyiben részleteket fognak felolvasni a naplóból. A törvényszék a vizsgálóbíró utasítása alapján eddig nyolc tanut idézett meg a fő-

Irodalom és művészet.

Gmeiner Luise hangversenye.

Beethoven hallottuk tegnap este a Kulturpalotában. A nagy zeneköltő hatalmas lelke ott lobogott a hanghullámokban. Talán csak ő érezte és érekelte így át életének szomorú nagy tragédiáját és az életében ritkán megjelenő örömeit. Talán csak ő érezte így meg a könyörtelen halál közelségét. Brilláns technika, fenséges pedálhasználat: a zongora billentyűin tüneményes gyorsasággal száguldó ujjak kiváltották a hallgatóság lelkéből a gyorsan változó hangulatok variációit. A sírásba vagy csókba fulladt kacagás, az érzések ezerféle változatai rezgették meg a zongora hurjait Gmeiner Luise játéka alatt. Könyveket láttunk csillogni tegnap este a zene hatásától. Az utolsó akkordok elhalása után a közönség a gyönyörűségtől néhány pillanatig dermedten, mozdulatlanul maradt a helyén. Azután felhangzott a hálás tapsvihar, a melynél őszintébbet nem hallottak a Kulturpalota falai. Chopin műveinek előadásánál az utólréhetetlen finomság jellemezte Gmeiner Luise művészetét. A billentyűkön lágyan álmódzó ujjai felszínre hozták a zene mélységéből minden csillogó szépséget. Liszt Ferenc, a nagy magyar zeneköltő két hangverseny számát adta azután első a művésznő. Előadásával elérte a technika ama színvonalát, amelyen túl már alig tudunk fokozatot elképzelni. A hangverseny után a közönség még percekig maradt a Kulturpalota nagytermében és lelkesen ünnepelte a művésznőt. (P. G.)

* A színház heti műsora. Csütörtökön Bohémek (A bérlet). Kertész Vilmos felléptével. Pénteken: Hátyu. (B bérlet). Poór Lili mint vendég. Szombaton: Mandarin. (C bérlet). Poór Lili és dr. Janovics Jenő vendégfelléptével. Vasárnap délután: Szerencselánc, este: Vasgyáros. (A bérlet). Poór Lili mint vendég.

* A Leányvásár tegnapi előadását szépszámu közönség nézte végig, ami érthető is, hiszen a dédelgetett kedvenc: Barics Gyula lépett fel először hosszú pihenő után. A közönség tüntető szeretettel fogadta a kitűnő művészt, akinek képességeit nem kell méltatnunk. A felvonások után számtalanszor hívták a lámpák elé Baricsot, akinek meleg, bőságyos hangja a pihenő alatt megerősödött. Igen szép sikert aratott Szeghő Lili, aki az ellenállhatatlanul kedves Sebestyén Jenővel mestéri módon lejtette el a szebbnél-szebb táncokat. Elemében volt tegnap Inke Rezső, aki semmitmondó szerepébe sok ötletet és egészse-

ges humort vitt be. J. Halmos Mici tegnap nem volt díszponálva. Az I. felvonásban, talán új felfogás szerinti, az autó turában megakasztott milliomos kisasszony szerepében nem utazóruhában, hanem estélyi toalettben és hollandi fejkölömben jelent meg. Igaz, hogy az operettben sok minden szabad, de a valószínűséget még sem szabad ennyire negligálni. (Kv.)

* A bécsi zsidó színtársulat vendégjátéka. Tegnap este tartotta a németzsargon színtársulat előadását a nyári színpadon meglehetősen szépszámu közönség jelenlétében. A színtársulat szép és nívós előadást produkált úgy, hogy azoknak is, akik nem teljesen értették meg a zsargon, pompás élvezetben volt részük. A társulat csupa elsőrangú erőből áll. A programot Strammer Klára előadóművésznő nyitotta meg. Az érdekes szépségű, csillogó szemű művésznő szerzők énekeket adott elő bámulatra méltó ruhával. Rabinovitz és felesége egy humoros tánc- és énekduettet adtak elő. Főként a tánc szerzett sok mulatságot a közönségnek. Strammer igazgató saját szerzeményű kuplét adta elő állandó derűltség közepette. Az előadást egy szindarab fejezte be. A közönség a cselekményekben hővelkedő zsidó tárgyú darab alatt egyszerre sírt és kacagott. Strammer igazgató egy koldust alakított és a kitűnő komikus mint elsőrangú drámai színész is meglepő volt. A többi szereplők kitűnően illeszkedtek bele az együttesbe.

* Kertész Vilmos és Tyron Silvia felléptével a Bohémek opera kerül színre ma A. bérletben. A főszerepeket Horváth Mici, Tyron Silvia, Kertész Vilmos, Róna Dezső, Ladiszlay, Szabó és Ács éneklék.

* Hátyu — Poór Lili. Holnap, pénteken kezd meg Poór Lili vendégfellépteinek sorozatát Molnár Ferenc nagysikerű darabjának címszerepében. Ezt a szerepet Aradon még nem játszotta és érthető a nagy érdeklődés, a mely a művésznő ez alakítása iránt a közönség körében megnyilvánul. Anynyira, hogy a jegyek nagyrésztben már elkelték. A Hátyu főbb szereplői ugyanazok, akik a bemutatón is látszótlak.

* Poór Lili és dr. Janovics Jenő együttesen lépnek fel szombaton a Mandarinban. Dr. Janovics Jenő a címszerepet, Poór Lili a fő női szerepet játssza és részt vesz az előadásban az egész drámai és viglájéki személyzet.

* Vasárnap délután a Szerencselánc operett tízedszer kerül színre a premier kitűnő szereplőivel.

* Vasgyáros. Vasárnap este Poór Lili vendégfelléptével a Vasgyáros kerül színre.

* Strammer—Rabinovitz vezetése alatt álló jüdisch-deutsch színtársulat nap-nap után nagyobb közönséget vonz a nyári színpadra. Minden este más és más programmal kedveskednek a közönségnek. Magánszámok, amelyeket a társulat primadonnái Strammerné és Rabinovitzné asszonyok, valamint a két igazgató adnak elő, frenetikus hatást váltanak ki a hallgatóságból. Különösen ki kell emelni a Strammer-párt, kik gyönyörű énekhangjukkal és pompás művészi készséggel elragadót nyújtanak. Ma este a magánszámok után a kiváló társulat a Der Idiot c. életképet, híres lengyel drámát mutatja be. A színtársulat a nagy sikerre való tekintettel előadásait néhány nappal meghosszabbítja. Jesszék ezen előadásokra is előre válthatók a téli színház nappali pénztáránál.

MOZI * Marcel Prévost regénye az Urániában. A kiváló francia naturalista regényíró egyik legjellegzetesebb regényét vetítette óriási siker mellett az Uránia színház szerdai műsorán. Egy asszony regénye a címe a képnek, amely egy szegény leány életét mutatja be attól a pillanattól kezdve, mikor az életbe lép, addig amíg el nem kell pusztulnia. Egy grófnő társalkodónője lesz egy szegény leány, de a grófnő fia elcsábítja s ekkor el kell hagynia a kastélyt. Egy kártyáshanda kezébe kerül, aklmel nagyvilági nő válik belőle. Itt találja meg a gróf, aki hódol régi szerelmének. A handa ezt jóalkalomnak tartja a gróf mezsarolására. A leány egy ízben magához hívja a grófot, de mikor az belép a szobába, elkiáltja magát: Vigyázz! Meggyilkolnak! Ekkor golyó fűrődik mellébe. Az életben annyiszor előforduló tragédia elementáris erővel ragad meg bennünket ebben a képben, a melyet csütörtökön vetít utóljára az Uránia.

* A Névtelen vár az Apollóban. Jókai Mór örökszép regényét szerezte meg bemutatásra az Apolló színház igazgatósága. A nagyszerű regény megillető és megfelelő kiállításban, a legkiválóbb magyar filmművészek előadásában kerül bemutatásra.

* A negyedik parancsolat. Gyönyörű romantikus társadalmi dráma került bemutatásra szerdán az Apolló színházban. Éva, kinek atyja elhalt és anyja támaszra szorul, mint gyorsíró-kisasszony állást nyer. Éva szépségével meghódítja úgy az üzletvezetőt, mint a főnököt is, Gregor, az üzletvezető mindouben segítségére van, kinek szívében nemcsak jóság lakik, hanem szerelem is. Boldogságukat megzavarja hogy a főnök veszi maga mellé Évát, de Éva megígéri Gregornak, hogy mindaddig vár reá, míg oly helyzetbe kerül, hogy megnősülhessen. A főnök több szívességet tesz Évának. Támogatja anyagilag, mert anyját sanatóriumba kell küldenie és mikor Domán, a főnök megkéri a kezét, beteg édesanyjára való tekintettel, feláldozza saját és Gregor boldogságát és igent mond. Gregornak szemrehányásaira a — negyedik parancsolattal — védekezik. A nagy áldozat, a jó írólás nem használ és Ortmanné leányának esküvője után meghal. Évát rejtetesen bánlja a lelküsmerejt, hogy hiába hozta a nagy áldozatot és mikor férj kívánására találkozik Gregorral, lelkükben újra feléled a régi szerelem. Domán ezt észreveszi és vallomásra bírja Évát. Domán mindent megtud, kilér a szerelmek elől és halálos ágyán kívánja, hogy egymással boldogok legyenek.

HIREK.

Album a király-látogatásról.

Egy aradi vállalkozó ma érdekes tervvel járult Radu Pancu prefektus elé. A királyi család látogatása alkalmából albumot szándékozik kiadni, amely magában foglalná Őfelsége a királynénak és Arad előkelő román hölgyeinek fényképeit. A vállalkozó román nyelvű kérvényt adott át a prefektusnak, hogy azt továbbítsa a kabinetirodához. A vállalkozó a királyné fényképét kéri az udvartól, amelyet az album számára reprodukálna. Radu Pancu prefektusnak láthatólag meglepett a terv és kijelentette, hogy a kérvényt eljuttatja a kabinetirodához. Egyben arra is kérte a vállalkozót, hogy az albumot előszóval lássa el. A prefektus kijelentette, hogy szívesen ad az album részére kéziratot és annak idején Őfelsége a királynénál is közben jár, hogy kézírásával lássa el az album számára adott fényképet. Az album magában foglalja az uralkodó-pár látogatásának mezzanatait és képet nyújt a királyt fogadó Aradról.

Tribünök a városháza előtt.

A városi mérnöki hivatal már hozzá fogott a városháza előtt a tribünök építéséhez. Két nagy diszes tribün épül, amelyekben 1000 ülőhely lesz. A két tribün között egy kisebb diszes tribünt építenek, amelyen a királyi család foglal helyet. A városháza előtt a jelenlegi kényelmetlen kövezetet felszedik és keramikokövekkel helyettesítik.

Bejelentési összeírás. E. hó 20-án esütörtökön összeírás végett jelentkezni tartoznak: I. rendőrkerületben: Str. Marasesti (Kossuth-utca), a gyógyszerértől a Vécsey-utcaig az utca gyógyszerész oldal részén. II. rendőrkerületben: Strada Colonel Pirci (Vörösmarty-utca) és Str. Trei Vrebi (Haromvereb-utca) és Str. Sourta (Rövid-utca). III. rendőrkerületben: Str. Sava Raicu (György-utca).

Az iskolák megnyitása. A város közigazgatási bizottsága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az összes aradi középiskolák már október hó 17-én a második osztálytól felfelé megnyílnak és az elemi iskolák és a középiskolák első osztályai ott, ahol 12 éven aluli gyermekek tanulnak, csak november elsején nyílnak meg. A határozatot felterjesztették a csiji egészségügyi főfelügyelőséghez jóváhagyás végett. Ma táviratilag értesítette a főfelügyelőség a városi egészségügyi bizottságot, hogy a határozatot jóváhagyta.

A Lloyd új otthona: A Lloyd-Társulat klubhelyiségét, amely eddig a Városi-kávéház felett levő emeleti helyiségben volt, a mai napon átköltöztették a Központi-szálloda épületében levő volt Modern-kabaré helyiségébe.

A dusgazdag sógor a sógornője ellen.

(Elutasított üzlet-felmondás.)

A napokban megírta az Aradi Közlöny, hogy Stern Lipót többszörös háztulajdonos ki akarja lakoltatni üzletéből édes testvérenek Katona Imrénének feleségét. A dusgazdag embernek fájt a foga sógornője üzletére és egy mellék utcában ajánlott fel neki helyiséget, ami egyenlő fel volna azzal, hogy Katona Imréné, aki gyermekeit tartja el és elmeorvosintézetben levő férjét is támogatja, teljesen tönkre menjen. Az ügy a bérbeadó bizottság elé került, amely tegnap döntött a nem mindennapi ügyben. Katona Imréné természetesen a sógor felmondását nem vette tudomásul és a bizottság jóindulatára bízta a döntést. Stern Lipót azzal igyekezett indokolni a felmondás jogosságát, hogy Katonáné nem fizeti rendszeresen a házbért. Ezt Katonáné nyomban megcáfolta a bérfizetés-

A szerb király hazatérében. Graz, Belgrádból jelentik: Sándor szerb király Pasics szerb miniszterelnök társaságában tegnap Párisból Svájcba utazott. Pasics visszatéréskor keresztül utazik Olaszországon, ahol találkozni fog Della Toretta olasz külügyminiszterrel. A két államférfi a fiumei kérdésről fog tárgyalni.

Belgrád. Sándor szerb király hosszas Franciaországi tartózkodás után október 25-től vissza Belgrádba.

Bombamerénylet egy kormány ellen. Lissabon. A portugál kormány tiszteletére rendezett banketten bombát dobtak a terembe. A bomba felrobbant és szilánkjai több minisztert könnyebben megsebesítettek. A rendőrség nap aprátussal indította meg a nyomozást és több forradalmárt, akik a közeli kávéházban bujtak el, elfogott.

Klein József gépészmérnök, elektromérnök bekapcsolt telefon-száma 7-15.

A Levante-pör szereplői Budapesten. Budapest. Ezen a héten a timisoarai Levante-pör 30 szereplője érkezik Budapestre a politikai kieserlétekkel. Közülük van dr. Marton Albert ügyvéd, Mischek Ferenc tanár, Schuch József tartalékos hadnagy, Reibel Mihály római katolikus lelkész és Török Lajos rendőrpáncsnok, akiket részben halálra, részint életfogytiglani fogságra ítélték. Velük együtt érkezik Budapestre Boross Gyula százados, akit a Kratochwill-pörben ítélték el. Az ítéletet a sibiui börtönből és a romániai bányákból indították utnak.

Fényüzési adó az autókra. Bucuresti. A pénzügyminiszter újabb rendelete alapján luxusadót vetnek ki az autókra. A rendelet végrehajtási utasítása szerint a tulajdonosok motorbicikli után 200 lei adót fizetnek, tizenkét lóerős autó után 2000 lei, tizenhárom-huszonnégy lóerős gépkocsi után 3000 lei, huszonöt-harminchat lóerős 5000 lei, harminché-

ről szóló nyugtákkal. Mindössze egyszer történt, hogy a fizetéssel egy napot késett, mert akkor éppen nagybeteg férjét látogatta meg. Ez a felmondás indok tehát elesett. Ekkor a sógor családi vonatkozású dolgokkal állt elő, hogy Katonáné társat vett maga mellé üzletéhez, hogy nem támogatja a férjét stb. Persze ez utóbbit Katonáné nyugtával cáfolta meg. A bizottság elnöke különben is leintette a jószívű sógort, hogy családi és üzleti ügyek nem lehetnek befolyással a felmondás jogosságára annál kevésbé, mert Katonánénak joga van úgy segítenie magát és üzletét, ahogy tud. A bérbeadó bizottság humánus alapon helyezkedve elutasította Stern Lipót felmondását és jogérvényesen meghagyta üzletében Katona Imrénét.

hatvan lóerős gép után 8000 lei, végül hatvan lóerős fölé 12000 lei adót rónak ki. A luxusadón kívül azonban továbbra is érvényben marad a kétszázalékos városi adó. Kereskedelmi és ipari célokra használt gépkocsik után a fölsorolt tarifa ötven százalékát fizeti a tulajdonos. A gépkocsik megadóztatásával egyidejűleg utasította a belügyminiszter a városi rendőrprefekturákat, hogy a jövőben jobban ügyeljenek az autómobilforgalomra. A rendelet előírja, hogy a város belterületén autómobil csupán tizenkétfokozatos maximális sebességgel haladhat.

A városi főorvos felhívása. Dr. Cucu Vazul városi főorvos felhívja az összes gyakorló orvosokat, hogy a kiállított receptekre feltétlenül írják rá a beteg nevét és pontos lakhelyét.

A háromszázéves Molière. Páris. Az olaszországi Dante-ünnepségek mására készül most egész Franciaország. A jövő évben lesz Molière születésének háromszázadik évfordulója, amelyet világraszóló fénnel és pompával akarnak megünnepelni. A francia kormány a Comédie Française rendelkezésére bocsátotta a Palais Royal egyik szárnyát, amelyben Molière-muzeumot rendeznek be. Ebbe a muzeumba gyűjtenek össze minden Molièrere vonatkozó okmányt, könyvet és emlékeket, elsősorban a francia vigiáték megalapítójának eredeti kéziratait.

Őszi divattapok érkeztek Kerpelhez. **A legboldogabb ország.** Mexiko az az állam, amely igényt tart a legboldogabb jelzőre. Mellán meg is illeti ez az elnevezés Mexikot, mert a közlérségségben nincs papírpénz forgalomban. A kormány nem is gondolt papírpénz kiadására, mert elég az arany- és ezüstpénz, hogy fizetési eszközü szolgáljon.

Herczeg Ferenc képviselője. Megírta az Aradi Közlöny, hogy Herczeg Ferenc, az illusztris magyar író fel fog lépni a felszabadult szőregi kerületben. Herczeg Ferenc még nem határozott, hogy ebben a kerületben fog felépíteni, de több a valószínűsége annak, hogy Baranyában lép fel. Herczeg különben bejelentette csatlakozását az Andrassy-párthoz. Emiatt a liberális lapok erősen támadják és szeméretlenek, hogy mint Tisza István egykori lelkésze hiva, Andrassyékhoz csatlakozott.

A 17-es számú autómobil ügye. Megírtuk, hogy az Ar. 17-es számú autómobil a Calea Radnein (Radnai-uton) elütötte Szőke Bözsi. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy az Ar. 17-es számú autómobil kormányza el volt törve és ezért a sofőr az autóval közvetlenül Szőke Bözsi mellett haladt el, aki az autó közelségétől megijedve, egy kórákásra ugrott, ahol az egyik lábát eltörte. Az autó sofőre a szerencsétlenül járt leányt autójára vette és beszállította a gyermekkórházba.

Zsebmetszés az állomáson. Doda János, a dévai Fehér Kereszt szálloda tulajdonosától tegnap, amint az aradi állomáson a vonatról leszállt, egy eddig ismeretlen feltes. hateres lei értékű aranyórát és láncát a mellényzsebéből kilopta. Doda feljelentést tett az aradi rendőrségen és egyben ezer lei jutalmat tűzött ki annak, aki nyomra vezeti.

A hadirokkantak gyógykezelése. A hadkiegészítő parancsnokság közli: Folyó évi október hó 15-től az összes aradvárosi hadirokkantak, hadiárvák és hadiözvegyek, akiknek szükségük van gyógy (orvosi) kezelésre, ezen kérelmeket forduljanak dr. Plesu Joan urhoz, Piata Mihai Viteazul (Ferenc-lér) 8. szám alá, rendel d. u. 2-4-ig. Súlyosabb betegségű ügyekről az orvost értesítsék idejekorán, hogy lakhelyükön lehessenek kezelve.

Tévedésből meggyilkoltak egy költőt. Róma. Borzalmas tévedésnek esett áldozatul Martoglio, Olaszország egyik jeles költője. A költő fiatal ugyanis egy kórházban ápolták és ő egész nap a beteg mellett volt. Már sötétedett, a mikor távozni akart a kórházból, de alig lépett ki a betegszobából, vasbottal leütöttek és az eszméletlen embert ledobták a légudvarba, ahol kiszenvedett. A gyilkosokat sikerült elfogni és ekkor kitudt, hogy Martoglio borzalmas tévedésnek lett az áldozata. Az illetők ugyan is vérbosszút esküdtek a kórház egyik orvosa ellen, akinek a folyosón lesekedtek és a szobából kilépő költőt vélték az orvosnak. Maguk a gyilkosok voltak a legjobban meglepve, amikor a rendőrségen meglátták, hogy ki lett a tévedés áldozata.

Labszárcsonyból — orr. Nem mindennapi operációt hajtottak végre a napokban Oradea-Mareni egyik kórházában. K. Nusinak, aki vérbajban szenvedett, leoperálták az orrát. Az operáció után K. Nusl kijelentette, hogy bármilyen operációnak aláveti magát, csak hogy orrot kapjon. Fischer Imre dr. elhatározta, hogy megoperálja a leányt, és hozzá is fogott a műtét-hez. Fischer dr., a leány ballábjának alsó szárcsontjából egy dominó alakú csontdarabot véselt ki, a melyet a leány jobb felső karjába, a bőr alá átplantált. Amikor a csontdarabka felső részén megfelelő bőr képződött, egy újabb műtét után a csontot megforgatta és így a csont egész területén bőr képződött és oly módon van a leány karjához nőve, mintha egy óriási szemölcs volna. Ezután dr. Fisher a leány karján levő csontdarabon a bőrrel felnyitotta és a leány arcboréjához varrta, arra a helyre, ahol az orr van. A orvosok véleménye szerint a leány ilyen módon egy rendes orrot kap és még a leg jobb szem sem fogja észrevenni, hogy a leány orra nem az eredeti első orra, hanem orvos által készített.

— Százezer korona egy belépő-jegyért. Berlinben nemrég fejezték be a világ egyik legnagyobb autóversenypályájának építését. A pálya husz kilométer, két fordulója van és végig vezet Berlin nagy ligetén, a Grünewaldon. A berlini autóbilkiállítással kapcsolatosan most rendezték az első autómobilversenyeket ezen a pályán. Az érdeklődés e szokatlan látványosság iránt természetesen óriási volt és a célnál felállított tribün jegyeit az első napon elkapták. A verseny napján már csak a láncosoknál lehetett jegyet kapni, még pedig elképzelhetetlenül nagy áron. Ezer márkán kezdtek a jegyeknek a kéz alatt való árusítását és rövid idő alatt már ötezer márkára emelkedett egy tribünjegy ára. Berlini lapok szerint azonban akadtak gazdag amerikaiak, akik tizenötezer márkát, azaz százezer koronát fizettek egy tribünjegyért.

— Szörnyethalt a premierje előtt. Nino Martaglia, az ismert író, tragikus szerencsétlenség áldozata lett. Martaglia, aki több regényével és szindarabjával tett szert hírnévre a szicíliai Castaniában lakott. Éppen firenzei premierje előtt — amelyre el akart utazni — beteg lett a fia, kít ő maga vitt el a kórházba, hogy onnan a gyorsvonattal Firenzébe utazzék. Am a firenzei színházban hiába várták a szerzőt, nem érkezett meg nagy sikerrel előadott darabjának bemutatója után pár nappal sem. Megindult a nyomozás, hogy mi történt vele és ekkor megtalálták a kórház egyik vak-udvarában, holtan. A szerencsétlen író ugyanis, amikor fia betegyától távozott, az állomásra akart sietni, de nagy sietségében a kórházi folyosón végigrohanva azt az ajtót nyitotta ki, amely a lépcsőn vak udvarra nyílt. Négy emeletnyi magasságból zuhant a mélységbe és szörnyet halt.

LEGUJABB.

A márka zuhanása.

Bécs. A *Neue Freie Presse* szakértője nem tartja kizártnak, hogy a német márka kurzusa az osztrák koronánál alacsonyabba fog esni. Ezzel szemben pénzügyi körökben azt remélik, hogy a politikai viszonyok konszolidálásával sikerül megállítani a további zuhanást. Vannak olyanok, akik azt állítják, hogy a német kormány a zuhanás feltartóztatására semmit sem tesz, mert ezzel akarja bebizonyítani az antantnak, hogy a békeszerződésnek milyen katasztrófális a hatása.

Elfogadni vagy elutasítani!

Budapest. A *Magyar Hírlap* tudósítója előtti illetékes helyen kijelentették, hogy a velencei határozatokat Ausztriának nem lehet módosítani. Ausztria azokat vagy elfogadhatja, vagy visszautasíthat-

ja. Feltűnő, hogy a bécsi lapok olyan kommentárokkal kísérik a velencei határozatokat, amelyek nem viselik magukon a teljes határozott elfogadás jellegét. Valószínű, hogy a külügyi bizottság határozatával a pártok a kormányra akarták hárítani a felelősséget.

József főherceg Mária Terézia-rendje. Budapest. József főherceg a Mária Terézia rend után járó illetményét a 20-ik honvéd, illetve a 17-ik gyalogos hadosztály kötelékébe tartozó 10—10 közlegény jutalmazására fordítja, akik az első nyolc lsonzo csatában megsebesültek, vagy megrokkantak. A pályázati kérvényeket november 15-ig a honvédelmi miniszteriumhoz kell benyújtani.

Amerika ratifikált.

Washington. Az Egyesült Államok szenátusa keddi ülésén rövid vita után ratifikálta a Magyarországgal kötött békeszerződést. Ratifikálta a német békét is, azzal a fenntartással, hogy a kormány nem képviselteti magát a jóvátételei bizottságban és a többi nemzetközi bizottságban a szenátus hozzájárulása nélkül. A szenátus az Ausztriával kötött békét is ratifikálta.

Aradon nem vesznek dollárt.

Közgazdaság.

(A mai valutakurzusok.)

Az utóbbi napokban a dollár kurzusa szokatlan módon emelkedett. Az az oka annak, hogy Aradon dollárt alig vásárolnak. Meglehető nagy készleteket hoznak piacra, hogy megkapják a magas árat, de a vásárlók tartózkodást tanusítanak, mert még nem heverték ki azokat a veszteségeket, amelyeket a multkori kurzus-hullámzás alkalmával szenvedtek. Hasonló a helyzet Timisoarán is. Az október 19-i kurzusok a következők:

Aradi valutaárak: Márka 0.88, dollár 124, sokol 1.40—1.45, magyar korona 0.23—0.24, osztrák korona 0.08, dinár 1.85—1.90, budapesti kifizetés 5.20—5.30, bécsi kifizetés 21—21.50.

Bucuresti valutaárak: Napoleon d'Or 340—350, francia frank 9.20—9.25, angol font 440—450, lira 4.60—4.70, márka 93—94, dollár 120—122, sokol 1.25—1.30, magyar korona 0.20—0.21. Kifizetések: Páris 940—945, London 505, Berlin 93, Milano 495, Prága 125, Newyork 124—125.

Zürichi nyitás: Berlin 315, Newyork 541, Milano 2100, Prága 565, Budapest 70, Zágráb 180, Varsó 12, Bécs 23.

Budapesti nyitás: Napoleon d'Or 2335, dollár 739, márka 462, lira 2875, osztrák korona 28, rubel 38, leu 585, sokol 775, dinár 970.

Bécsi nyitás: Sokol 2950, dinár 3000, magyar korona 365,

lengyel márka 70, angol font 10900, lira 11400, leu 2700, francia frank 20600, svájci frank 52900, márka 1610.

Zürichi zárlat: Berlin 305, Newyork 542, Milano 2110, Prága 565, Budapest 70, Zágráb 180, Bucures-ti 390, Varsó 12, Bécs 35, osztrák lebélyezett korona 22.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 2330, osztrák korona 27.50, dollár 743, francia frank 5150, márka 465, lira 2825, rubel 38, leu 570, sokol 775, dinár 990.

Bécsi zárlat: Sokol 3025, dinár 3950, magyar korona 390, lengyel márka 70, angol font 11200, leu 2150, lira 11400, dollár 2915, márka 1730.

Budapesti értéktőzsde. Budapest. Az értéktőzsden tegnap a fontosabb papírok kurzusa a következő volt: Angol-Magyar Bank 740, Földhitelintézet 2750, Magyar Hitel 1770, Osztrák Hitel 650, Kereskedelmi Bank 6850, Concordia malom 3280, Gizella malom 2175, Viktoria 11500, Ganz-Danubius 32900, Ganz-Villamossági 5850, Schlick 1220, Beocsini 6100, Általános köszén 9050, Salgótarjáni 6225, Urkányi 625, Brassói 4175, Egyesült Fa 680, Általános Fa 5700, Nasici 15900, Neuschloss 890, Országos Fabank 1400, Rézbányai 2925, Zabolai 2950, Adria 7675, Közuti Vas ut 1070, Városi Vasut 410, Déli Vasut 1430, Államvasut 3200, Baróti 1340, Egyesült Izzó 5125, Magyar Cukor 14900.

Uj osztrák ezresek. Bécs. Az osztrák szövetségi pénzügyminiszterium október 14-iki kelettel rendeletet adott ki, amely szerint uj ezerkoronás bankjegyeket bocsát ki az eddigi osztrák felülbélyegzésű bankjegyek helyébe. A régi, egyik oldalán magyar, a másik oldalán német szövegű bankjegyeket tudvalevőleg egy 1921. augusztus 1-én kelt rendelettel már bevonták és azok csak 1927. augusztus 31-ig lesznek érvényesek. A mindkét oldalán német szövegű osztrák felülbélyegzésű ezerkoronások továbbra is forgalomban maradnak. Az uj ezerkoronás egyik oldala teljesen olyan, mint az eddigi ezerkoronások, csak az a különbség, hogy a jobbnyelvű értékmegjelölés alatt balfelől van a bankjegy száma, jobbfelől a sorozat száma és ezek felett van ismét vörös szímben nyomva az osztrák bélyegző. A hátsó oldal több színű. Jobb és balfelől rajta van az első oldalon látható ideálfej. Középen egy koszoruban ez a szó: „Tausend.“ Azonkívül a bankjegy ezen oldalán még három helyen számmal van az érték feltüntetve.

A legközelebbi tél divatos táncai. Az angol és az amerikai táncművészek legfőbb törekvése, hogy uj „slágert“ hozzanak a legközelebbi télre, olyat, amilyen még nem volt. Ujdonságok lesznek: az „American Puddle“ és a keringő (!) is, amennyiben ennek tanítását ismét programjukba veszik a táncmesterek. A „Toddle“ a Fox-trott egyszerűsített variációból áll, épenugy, mint a tangó is ismét tanítani fogják egyszerűsítve, mindezt azért, hogy a táncra éhes publikumot klélgítsék.

A szanatórium Svengália

(Egy szélhómos hipnotizőr elcsábított egy urileányt.)

BÉCS. Egy döblingi gazdag kereskedő gyönyörű husz éves leányát M. Roderickét szülei rövid üdülésre Gosaumühlebe küldték, ahol a fiatal leány a szanatóriumban lakott egy rokona társalkodónőjének felügyelete alatt. A szanatóriumban nagy tekintélye volt bizonyos dr. Joachim Hans Döderlein professzornak, aki mint sebész tanár szerepelt és az üdülő betegek társaságának lelke volt. A professor elmondta, hogy nem kötötte le magát sehol és semmiféle egyetemnek nem adja oda a függetlenségét, mert Argentinába fog kivándorolni, ahol széppéletes karriér vár rá. A tanár ur Dodericke kisasszonyra rövid idő alatt megfoghatatlan befolyást tudott gyakorolni. A törekeny leány aztán gyanútlanul hazament a szülei házába, de ki volt cserélve. Szórakozott volt, nyugtalan, bizalmatlan. Pár nap múlva feltárta szívet az édesanyja előtt, hogy Döderlein professzorba halálisan beleszeretett és persze nem tud élni nélküle. A szülők rendjén valónak kezdték találni a dolgot, de az apa szkeptikus volt. Feltűnt neki, hogy egy sebész tanárnak nincs állása, nincs katedrája, még rendelése sincs. És amikor a tanár ur egy szép napon megjelent teljes parádében, hogy az imádott nő kezét megkérje, az apa beleegyezését közelebbi információk beszerzésétől tette függővé. Mielőtt azonban a tudakozódásokra válasz érkezett volna, a szép Rodericke zokogva dőlt édes anyja karjaiba:

— Istenem mit tettem? A tanár elcsábított!

Másnap a leány eltávozott hazulról énekórára s azóta nem tért vissza. De jött Bécsből egy expressz levél, amelyet kétségkívül a csábító diktált a leánynak, aki közli, hogy elutazik Hans után Hollandiába. Kéri szüleit, meg ne akadályozzák utazását, mert akkor megöli magát. Közben megállapították, hogy a kisasszony nagyszögű készpénzt vitt magával, továbbá a maga és nővére drága bundáját 600.000 korona értékben, amelyek egyikét egy bécsi szücsnek 100.000 koronáért eladta. Bizonyos, hogy a pénzre a tanár urnak volt szüksége, aki kétségtelen adatok szerint hipnotikus szeggesztióval kerítette hatalmába a hisztériás teremtést. Megállapították, hogy a lelketlen ember szerencsétlen áldozatával Bécsben a Hotel Ausztrában lakott, ahonnan állítólag Münchenbe utaztak. A veszedelmes gonosz tevőt Európaszerte körözik.

Névtelen vár: Jókai Mór.

Világhírű regénye bemutatása az

Uránia színházban

I. rész: október 21. péntek, 22. szombat, 23. vasárnap. — II. rész: október 24. hétfő, 25. kedd.

Mielőtt téli felöltő szükségletét beszerzi, tekintse meg

JULIU PLESZ GYULA
női és gyermekruha áruházát

ARAD, Strada Pirlol Nr. 3,
Vörösmarthy-u. a Színház épület
hátsó bejáratával szemben. 3230

Külön mértékosztály!

Új elemeket állítanak elő.

Mesterségesen felbontják az atomokat.

Curie asszony és Becquerel kutatása óta ismeretesek a rádium csodálatos tulajdonságai: A radioaktivitás abban áll, hogy a látszólag holt testek önként és megszakítás nélkül a leghatalmasabb energiámmennyiségeket adják. A tudomány értetlenül állott azzal a rejtélytel szemben, hogyan lehetséges, egy grammnyi rádium annyi energiát sugározzon ki, mint amennyit egy közepes szénbánya egész készletének felhasználásával tudnánk előhozni. A kérdést legújabbban az Einstein-féle relativitási elv oldotta meg, amennyiben kimutatta, hogy minden testnek egy kilogrammnyi tömegében 23 billió kalóriányi energia rejtőzik.

Még elgondolni is alig lehet ezt a rettenetes energiaforrást. Gondoljunk a mi leggyakoribb energiaforrásunkra, a szénre, konkrétan egy kilogramm szénre. Hogyan nyerünk a szénből energiát? Ugy, hogy meggyújtjuk. Ezzel az eljárással ki is hozunk egy kg. szénből 7000 kalóriát. Micsoda neveltséges kis szám ez, ha meggondoljuk, hogy ebben a széntömegben éppen milliószor és milliószor annyi energia van, ami tehát értékesítés nélkül marad. Az Einstein-teória értelmében egy kg. szén annyi energiát tartalmaz, hogy egy nagy Amerikajáró gőzöst, amelyet 50.000 lóerőnek kell hajtani, egy kg. szénrel tíz éven át lehet szünet nélkül járni. Ha meggondoljuk a szén mai árát, tehát az energia értékét, úgy az egy kg.-ban rejtőző energia több százmillió márká értékű. Ezt különben látjuk a rádiumnál is.

Csak hogy míg a rádiumnál a természet maga adja ezt az óriási energia mennyiséget, addig a többi anyagból ezt mesterségesen kellene kihozni. A világ rádiumkészlete mindössze 75 gramm. Szénből meg van millió és millió mázsa. Hogyan lehetne ezt az erőforrást az emberiség szolgálatába állítani? Ugy, hogy az atomokat valamilyen technikai úton szét kellene rombolni s így az atomokban rejtőző energiát felszabadítani, a felszabaduló energiámmennyiséget pedig valahogyan a gépekkel felhasználni. Ehhez azonban hiányzik idáig a fizikai eszközünk.

De miután a dolog elméletileg elképzelhető, fel kell tételnünk, hogy a kutató emberi elme ennek a problémának megoldására is el fog jutni, annál is inkább, mert Rutherford angol tudósnak 1919-ben sikerült atomokat mesterségesen szétrombolni.

Rutherford egy légűres csőbe nitrogén atomokat helyezett és alfásugarakat vezetett a csővön keresztül. Az alfásugarak a radioaktív anyagból kilökött hélium-atomok, melyek mp.-enként 200.000 km.-es sebességgel mozognak. A sugarak a nitrogén-atomokat szétrombolták, az első mesterséges atombonás sikerült.

Most az atombonás terén újabb szenzációs eredményekről számol be a tudomány. J. Aston, a híres fiziko-kémikus a londoni Royal Societyben azt jelentette be, hogy Rutherford módszerének továbbfejlesztésével sikerült neki a klór is felbontani, illetőleg átalakítani két új elemmé, ami annál érdekesebb, mert az így előállított egyik elem atomsúlya nagyobb, mint a klóré.

Aston és Rutherford egyenlőre azt bizonyították be, hogy ez a mesterséges atombonás csakugyan lehetséges. Revideálni kell tehát a kémiai elemek változhatatlanságáról szóló axiómát. A rá-

dium a bomlás következtében nitronná, ez meg ólomná fejlődik. Nem-e lehetne ezt a fejlődést mesterségesen folytatni s az ólomot nemes érczé változtatni? A modern kémia tehát arra az alapra tért vissza, amelyen a középkori alchimia olyan fáradságosan s eredmény nélkül dolgozott. A mesterséges atombonás beláthatatlan eregiamennyiséget adna az emberiségnek, ami pótolná az egyre fogyó szenet és ugyszólván örökre megoldana minden gazdasági problémát.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Az „Aradi Közlöny“ egyes példányai az utcán kizárólag a „Kelet“ hírlapiroda elárúsító sátrában és rikókaucaisonál kaphatók. o

Nagy raktárhelyiséget keresek a belvárosban

azonnalra. 11098

Cím: KELET hírlapirodában.

Új és használt transzport hordók

Aradhegyalján, esetleg pincebérlet átengedéssel, **eladó.** Cím a kiadóban. ::

Női divat kalap-salonomat,

mely 18 éve fennáll, visszavonulás folytán eladni kívánom, melyet hajlandó vagyok teljes egészében lakással, szalonberendezéssel, dolgozó szobával, nyers árukészlettel és feldolgozott kész kalapokkal együtt eladni. Esetleg a berendezés és az áru-raktár külön-külön is

Grünblatt Antonia,
Piata Avram Iancu II. 4000

Cser- és bükkhasáb tűzifát

waggontételeként és ölenként legolcsóbban 00 szállít: 00

Szimányi Testvérek

cég, Calea Radzei (Radzei-ut) 27-31. sz.
Telefon sz. 122.

Fűrészelést és házhoz szállítást legolcsóbban vállalunk. 4074

Csunya nők szépek, szép nők szebbek lesznek a HAJÓS-féle DORÉ-CRÉME
használat után. 10175

Hajfestő „Melogen“
ellenszert legjobbat gyártmány fekete és barna színekben. Ár 35 K. Fenti szerek kaphatók
Hajós gyégytárban
Aradon, Bulv. Regina Maria 22.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetés 1 ré 75 bani.

Vastagabb betűkkel 1 lei 50 bani

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

HUSZONKILENC ÉVES KERESKEDŐ házasság céljából megismerkedne hozományával rendelkező intelligens nővel. Vallás mellékes. Csak teljes című és fényképpel ellátott levelekre válaszolok. Ajánlatokat „Boldog jövő“ jellegére a kiadóba kér. 4115

Alkalmazás.

KERESÜNK november 1-sel belépésre két fűszer- és rövidáru szakmában jártas fiatal kereskedő segédeket. Onica és Pavel Kisienő. 4117

CUKRÁSZDÁBA jobb házból való leány kiszolgálónőnek felvételük. Cím a kiadóhivatalban. 4112

FIATAL HÁZASPÁR állást keres az asszony szakácsnőnek a férfi szobainasnak is elmenne. Cím Gyebnár István Str. Pescarului (Thökoly Imre-utca) 52. 4106

PUSZTARA SZAKÁCSNÉ, vagy főző házvezetőné jó fizetéssel azonnal felvételük. Cím a kiadóban 4108

IRNOK, vagy IRNOKNÓ Cherelus (Kerülős) község jegyzőségénél kedvező feltételek mellett alkalmazást nyer. 4110

LENGYEL BUTORGYÁRBAN Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 21. állandó foglalkozásra, tűzőnök (önálló munkaadók) felvételnek. Kárpitos üzennél foglalkoztatottak előnyben részesülnek 4109

ALLASTALAN kereskedő segéd vagy tisztviselő kerestetik manipulációs munkára. Cím Kelet hírlapirodában. 11097

FELIRONÓ, aki könyvelésben jártas, 500 lei fizetéssel és koszttal felvételük. Cím Wallinger hirdetőjében. 11154

VARRÓNÓ házakhoz ajánkozik. Vidékre is megy. Cím Wallinger hirdetőjében. 11155

VINCELLÉRT keresek, lehetőleg bolgárkertészt, aradi szőlőmbe. Cím Wallinger hirdetőjében. 11155

ÜGYES fehérnemű varrónő házakhoz ajánkozik esetleg vidékre is. Értakezni Strada N. Oncu (Schweidel József-utca) 1. sz. Gergely. 4116

FIATALEMBER, ki a román nyelvet úgy szóban mint írásban tökéletesen bírja, magyarban is perfekt gépirásban jártas, délutáni órákra irodai alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 1076

MÉRLEGKÉPES könyvelő délutáni könyvelést vállal. Cím a kiadóhivatalban. 4098

Vétel és eladás.

MATT diófa hálószoba és ebédlő-dívány eladó. Ugyanott kerestetik egy fehér leányszoba. Cím a kiadóban. 4107

PERZSASZÖNYEGEK, gyönyörű példányok 300×100 „Mugrisán“ 200×115 „Kazák“ és 175×130 „Blantsiku“ eladók. Megtekinthetők Szirmai-ügynökségnél Strada Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11203

ZONGORA, rövid, elsőrendű gyártmány angol mechanikával eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 11155

RÖVID zongora eladó Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 42. II. em. ajtó 22. 4113

DAMASZTKÉSZLET 12 személyes, két hatszemélyes kézimunkás eladó. Vargáné Strada Pescarului (Thökoly Imre-utca) 29. 11203

ZONGORA, nagyon rövid, fekete eladó. Megtekinthetők Szirmai-ügynökség, Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11206

TEKERCS CSOMAGOLÓPAPER, vékony, kapható Kuleszer könyvkereskedésében Dobó-u. 10671

VEHET eladhat, cserélhet modern és régi műtárgyakat, képeket, szobrokat, szőnyegeket, porcellánokat, antik butorokot a Szépművészeti Szalonban Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. Orf. taly-palota. Bekapcsolt telefon 333. szám. 11021

MINDENMÉ BUTORT, porcellán, szőnyeget, képeket vesz és elad Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 11045

Lakás.

BUTOROZOTT szobát kellemes, tisztát keres, nőlen szolid hivatalnok, állandó lakásra. Cím Kelet hírlapirodában. 11098

Ingatlan.

MODERN 4 szobás magánház kerestetik elfogalható lakással. Címek Wallinger hirdetőjében kéretnek. 41155

Különféle.

AUTÓGARAGE a város központjában bérbeadó. Cím a kiadóban. 4105

RAKTÁRHELYISÉGET lehetőleg irodával vagy egy hosszabb üzlethelyiséget keresek a város centrumában. Cím Kelet hírlapiroda 11098

IRODAHELYISÉGET, négy, vagy öt szobásat keresek a város központjában. Cím Kelet hírlapirodában, vagy Központi szálloda 2. számú szoba 1-től 3 óráig. 11098

EZERJÖFÜ gyomortisztító, pártatlan hatású szer gyomor és bél bántalmak, étvágytalanság, hányinger, felhúvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Pöldes gyógyszerész Aradon. 10831

VIZUMOZÁST 40 leiert csőtörések, szivárgások, vízvezeték, szennyvízcsatlakozás, vízvezeték, szennyvízcsatlakozás, vízvezeték, szennyvízcsatlakozás. Piatá Avram Iancu (Szabadság-tér). 11154

NAGY helyiség száraz világos raktár, műhely vagy kisebb gyárüzemnek kiadó. Virág építész, Bul. Carol I. (Erdébet-körut) 59. 11097

Segéd,

aki a román nyelvet bírja, azonnal vagy elsejére felvételük

Bársony Andor

cégnél, harisnaya-, kötött-, és szövöttáru kereskedő ARAD, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 17. szám. 11098